



בש"פ 373/21 - מדינת ישראל נגד פלוני

בבית המשפט העליון

בש"פ 373/21

לפני: כבוד השופט ד' ברק-ארז

המבקשת: מדינת ישראל

נגד

המשיב: פלוני

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בנצרת מיום
24.12.2020 בפע"ם 56083-08-20 שניתנה על-ידי
כבוד הנשיא א' אברהם

תאריך הישיבה: ח' בשבט התשפ"א (21.1.2021)

בשם המבקשת: עו"ד עינת כהן-גרוסמן

בשם המשיב: עו"ד עלאעתאמנה

החלטה

1. בפני ערר שהגישה המדינה לפי סעיף 23 לחוק הגנה על הציבור מפני ביצוע עבירות מין, התשס"ו-2006 (להלן: חוק הפיקוח או החוק) על החלטתו של בית המשפט המחוזי בנצרת מיום 24.12.2020 (פע"ם 56083-08-20, הנשיא א' אברהם).

רקע והליכים קודמים

עמוד 1



2. המשיב, יליד 1943, הורשע על-פי הודאתו במסגרת הסדר טיעון בביצוע עבירה של אינוס לפי סעיף 345(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977. כתב האישום נסב על ביצוע אונס במתלוננת שאותה אסף כ"טרמפיסטית" במהלך נסיעה ברכבו. האירוע המתואר התרחש בעת שהיה תלוי ועומד כנגד המשיב צו פיקוח מכוח החוק עקב ביצוע עבירת מין קודמת. ביום 15.3.2013 נגזר דינו של המשיב בבית המשפט המחוזי כך שהושתו עליו, בין היתר, עונש של 8 וחצי שנות מאסר בפועל וכן פיצויים למתלוננת בסך של 30,000 שקלים.
3. לקראת שחרורו הצפוי של המשיב ממאסר, הוכנה הערכת מסוכנות ראשונה בעניינו, כנדרש לפי סעיף 6 לחוק הפיקוח. הערכת המסוכנות קבעה כי המשיב סירב להיבדק על-ידי אנשי המרכז להערכת מסוכנות, וכי מסוכנותו היא גבוהה. בהתאם לכך, יחידת הפיקוח על עברייני מין בשירות בתי הסוהר (להלן: יחידת הפיקוח) המליצה להטיל על המשיב מגבלות ותנאי פיקוח למשך חמש שנים. אלה כללו את המגבלות והתנאים הבאים: חובת שיתוף פעולה עם קצין פיקוח; חובת התייצבות וקיום מפגשים עם קצין פיקוח במועדים ובתדירות שזה יקבע מעת לעת, לרבות חובה להתייצב לקראת תום תקופת הפיקוח לצורך עריכתה של הערכת מסוכנות מחודשת; איסור יצירת קשר עם קורבנות העבירות שביצע והרחקה לכדי 100 מטרים לפחות מהן; איסור על נהיגה ברכב שלא בנוכחות גבר בגיר נוסף אשר מודע לעבירה ולמגבלה ואושר על-ידי קצין הפיקוח (לרבות איסור כללי על הסעת נשים ברכבו, תוך החרגה של בנות משפחה); איסור על התחברות, יצירת קשר או שהייה במחיצת קטינות או נשים בעלות מוגבלות שכלית, נפשית או קוגניטיבית, למעט שהייה קצרה ואקראית במקום ציבורי (תוך ששהייה עם קטינות או נשים כאמור מבנות משפחה תותר בכפוף לנוכחות של בגיר נוסף המודע לעבירה ולמגבלה ושיאושר על-ידי קצין הפיקוח); איסור על לינה תחת קורת גג אחת עם קטינות או נשים בעלות מוגבלות מכל דרגת קרבה; איסור לעבוד בתמורה או בהתנדבות בעבודה המאפשרת קשר וקרבה לקטינות או נשים בעלות מוגבלות, ובעבודה המאפשרת שהייה ביחידות עם נשים וכן בעבודה הכרוכה במתן שירותי הסעה. נוסף על כך, ביקשה יחידת הפיקוח ליתן לקצין הפיקוח סמכויות שונות לפי החוק, לרבות סמכות לדרוש מהמשיב להתייצב בפני המפקח; לדרוש מידע מבני משפחתו ואחרים; להיכנס למקום מגוריו בנוכחותו; וליתן אישור בעניין העסקתו.
4. בהתאם להמלצתה של יחידת הפיקוח, הגישה המדינה בקשה להוצאת צו פיקוח חדש בעניינו של המשיב בהתאם לסעיף 12 לחוק למשך חמש שנים, אשר יכלול את המגבלות והתנאים אשר פורטו לעיל, כמו גם את הסמכויות שהענקתן התבקשה לקצין הפיקוח. הדיון שנקבע בבקשת המדינה נדחה מספר פעמים לבקשת בא-כוחו של המשיב, וביום 21.9.2020 הורה הבית המשפט המחוזי על מתן צו פיקוח זמני עד למתן החלטה אחרת.
5. ביום 19.11.2020 דחה בית המשפט המחוזי את הדיון, לבקשת הצדדים, על מנת שתוגש הערכת מסוכנות עדכנית נוכח העובדה שהמשיב הסכים להיבדק על-ידי המרכז להערכת מסוכנות. ביום 6.12.2020 הוגשה הערכת מסוכנות כאמור, שאף בה נקבע כי מסוכנותו של המשיב היא גבוהה.
6. ביום 24.12.2020 התקיים דיון בבקשה למתן צו פיקוח. המשיב הסכים לחלק מהמגבלות שביקשה להטיל עליו המדינה, והתנגד לחלקן – לאיסור על נהיגה ברכב לבדו, לצורך במודעות הבגיר הנמצא עמו לעבירה שבה הורשע, למגבלה הנוגעת לשהות עם קטינות ונשים בעלות מוגבלות, וכן למשך הפיקוח (במובן זה שהסכים לכך שהפיקוח יחול במשך שנתיים בלבד). מנגד, המדינה עמדה על הבקשה על כל מרכיביה. היא טענה בהקשר זה כי המגבלה על נהיגת המשיב ברכב לבדו דרושה, בהתחשב בכך שתרחיש זה הוא שאפשר למשיב את ביצוע מעשה האינוס. עוד טענה המדינה כי בנוגע למודעות הנדרשת מצד הבגיר השווה עם המשיב במסגרת המגבלה על קשריו עם קטינות ונשים בעלות מוגבלות, הדבר נדרש לצרכי אכיפה, מאחר שלקצין הפיקוח אין יכולת לפקח על המשיב כאשר הוא לבדו. לבסוף, נטען



כי התקופה המקוצרת שביקש המשיב להחלתו של צו הפיקוח בעניינו אינה תואמת את המסוכנות הנשקפת ממנו.

7. בהחלטתו מאותו היום קיבל בית המשפט המחוזי את מרבית הסתייגויותיו של המשיב. בנוגע לאיסור על הסעת נשים למעט בנות משפחה קבע בית המשפט המחוזי כי הדרישה לאסור על המשיב נסיעה לבדו במכונית על מנת לאכוף את האיסור אינה סבירה ומידתית ולכן לא ניתן לאשרה. כך קבע בית המשפט המחוזי אף ביחס לדרישה שעניינה מודעותו של הבגיר השווה עמו לעבירה ולמגבלה בעת שהמשיב יהיה במחיצת קטינות או נשים בעלות מוגבלות. לבסוף, בנוגע למשכה של תקופת הפיקוח קבע בית המשפט המחוזי כי בשלב הנוכחי ניתן להסתפק בהחלתו של הצו לתקופה של שנתיים וחצי, וכי בידי המדינה הכוח לבקש את הארכתו בתום התקופה.

הערר

8. הערר שבפני מכוון נגד החלטתו של בית המשפט המחוזי. לטענת המדינה, בית המשפט המחוזי לא ייחס משקל מספיק למסוכנותו של המשיב המחייבת היענות לבקשה במלואה.

9. ראשית, המדינה טוענת כי קביעתו של בית המשפט המחוזי לפיה יש להתיר למשיב לנהוג ברכבו לבדו ללא פיקוח אינה מנומקת, אינה תואמת את החוק והפסיקה, ואף אינה סבירה נוכח העובדה שבשני המקרים שבהם הורשע דובר בתקיפתה של "טרמפיסטית" שאסף. לשיטת המדינה, כלי רכב עלול לסייע בידו של עבריין מין לאתר קורבנות פוטנציאליים במקומות שונים תוך הבאת הקורבן למקום מבודד ונסתר באופן יחסי באין מפריע, כפי שעשה המשיב. עוד הוטעם כי בפעם השנייה המשיב עשה כן כאשר תלוי ועומד נגדו כאמור צו פיקוח בגין ביצוע עבירת מין קודמת שבוצעה אף היא בניסיונות דומות באשה בעלת מוגבלות. לטענת המדינה, בשים לב לדרגת המסוכנות הגבוהה הנשקפת מן המשיב וליחס שהוא מביע כלפי העבירות שביצע, אין מקום להתיר לו לנהוג ברכב ללא מלווה כאמור.

10. שנית, המדינה טוענת כי בית המשפט המחוזי שגה בכך שדחה את הבקשה להתנות את שהייתו של המשיב עם בנות משפחה קטינות או נשים בעלות מוגבלות בכך שזו תלווה על-ידי בגיר המודע לעבירה ולקיומה של מגבלה כאמור בנימוק כי זו מהווה פגיעה שאינה מידתית. לשיטת המדינה, גישתו של בית המשפט המחוזי בסוגיה אינה מתיישבת עם תכליותיו של חוק הפיקוח ועם ההלכה הפסוקה. עוד נטען בהקשר זה כי מודעותו של המפקח מאפשרת פיקוח הדוק על המפוקח, והדבר נכון במיוחד לאחר הרשעה וקביעה בדבר קיומה של מסוכנות מינית גבוהה. המדינה טוענת כי דרוש פיקוח אנושי אפקטיבי על המשיב, בידי בגיר מודע, בעת שהוא שווה עם בנות משפחה מוחלשות ופגיעות למסוכנותו המינית, ובפרט בעת שהוא שווה עם נשים בעלות מוגבלות כאמור.

11. שלישית, המדינה טוענת כי שגה בית המשפט המחוזי אף בכך שהעמיד את משך תוקפו של צו הפיקוח למשך שנתיים ומחצה בלבד, בניסיונות שבהן הייתה הצדקה להטיל את צו הפיקוח למשך התקופה המקסימלית המותרת בדין, או לכל הפחות לתקופה קרובה לכך. המדינה מטעימה בהקשר זה כי הערכת המסוכנות בעניינו של המשיב היא גבוהה, כי יש לו הרשעות קודמות בעבירות מין חמורות, כי הוא ביצע את העבירה מושא הצו הנוכחי בעת שכבר היה נתון לצו פיקוח קודם שהופר, וכי הוא לא נוטל אחריות להתנהלותו הבעייתית.

12. לבסוף, המדינה טוענת כי במקרה דנן ברי כי המשיב לא פעל לשינוי עמוק באישיותו ובתפיסותיו – לא במהלך



ריצוי מאסרו בפועל ולא לאחריו, ואף טרם החל בהליך טיפולי. על כן, נטען כי מסוכנותו נותרה גבוהה. בנסיבות אלה נטען כי המגבלות נועדו להגנה לא רק על הציבור אלא גם על המשיב עצמו על מנת שלא יחזור וייכשל.

13. הדיון בערר התקיים בפני ביום 21.1.2021. באת-כוח המדינה חזרה על עיקרי טענותיה והוסיפה עליהן דגשים. תחילה היא הסבירה כי תקופת הפיקוח שהמדינה נוהגת לבקש נמצאת בהתאמה להערכת המסוכנות. בהמשך לכך היא הטעימה כי בנסיבות העניין, שבהן הערכת המסוכנות של המשיב היא גבוהה, יש מקום להורות על תקופת פיקוח מתאימה. המדינה הוסיפה וטענה, ואף ביתר שאת, בכל הנוגע לצורך הקיים לשיטתה בתנאים שנקבעו. בכל הנוגע להגבלה על נהיגה ברכב, הוטעם כי החוק מתייחס במפורש להגבלות על שימוש ברכב, וכי הבקשה עוצבה מלכתחילה באופן מידתי על מנת שלא למנוע מן המשיב לנהוג בכלל. כן חזרה באת-כוח המדינה והדגישה את העובדה שנהיגה לבד בכלי רכב הייתה תנאי רקע חיוני לביצוע העבירות הקודמות. בכל הנוגע לשהות עם בנות משפחה קטינות או כאלה שהן בעלות מוגבלות, הוסבר כי נוכחות של אדם בגיר המודע למעשים היא חיונית על מנת למנוע מצבים של פגיעה נסתרת בקרבנות הפוטנציאליים.

14. מנגד, בא-כוחו של המשיב טען כי דין הערר להידחות. לשיטת המשיב, יש מקום להתחשב בגילו המבוגר של המשיב המצדיק לקבוע תקופה קצרה יותר לפיקוח. באשר להגבלות שעניינן נוכחות של אדם בגיר נוסף המודע למעשים כאשר המשיב נוהג ברכב או נפגש עם מי שהן בנות משפחה קטינות או בעלות מוגבלות, נטען כי זוהי דרישה מכבידה, שאף כרוכה ב"אצילה" של תפקיד הפיקוח מן המדינה לאנשים פרטיים, באופן שאינו מוקנה להם בחוק הפיקוח. במהלך הדיון מיקד בא-כוחו של המשיב את טיעונו בדרישה למודעות מצד האדם הבגיר הנוסף שיתלווה למשיב. בהמשך לכך הוא הדגיש כי הציפייה שהמשיב יעדיך בכל פעם אדם בגיר אחר ביחס לעברו תגדיל את מעגל הידיעה בדבר עבירותיו, שלא לצורך.

15. במענה לכך טענה המדינה כי גילו המבוגר יחסית של המשיב לא מנע ממנו את ביצוע המעשים הקודמים. כמו כן, נטען כי הדרישה לנוכחותו של אדם בגיר נוסף במצבים שיש בהם סיכון אינה מעבירה אליו את תפקיד הפיקוח מן המדינה, אלא רק יוצרת תנאים שיקשו על פגיעה בקרבנות פוטנציאליים. בכל הנוגע לתקופת הפיקוח המבוקשת על-ידה כמו גם לתנאים המוזכרים בה, צוין כי ככל שיחול שינוי נסיבות תהיה נכונות מצד המדינה לעריכת שינויים בצו באמצעות בית המשפט, אך כי שינוי כזה אינו צפוי כעת.

דיון והכרעה

16. לאחר ששקלתי את טענות הצדדים אני סבורה כי דין הערר להתקבל בעיקרו. מצאתי את טענות המדינה משכנעות ומבוססות בהתחשב בעברו של המשיב ובנסיבות ביצוען של העבירות, ומנגד לא מצאתי לקבל את טענותיו של המשיב, לרבות במישור הסמכות. בשים לב לגילו המבוגר של המשיב, אשר עשוי להיות כרוך בשינוי נסיבות, החלטתי להתערב בתקופת הפיקוח שעליה הורה בית המשפט המחוזי באופן מוגבל, כך שזו תוארך למשך של ארבע שנים ולא לתקופה המקסימלית שלה עתרה המדינה (ראו והשוו: בש"פ 8309/14 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 41 (31.1.2015) (להלן: בש"פ 8309/14)).

17. כידוע, תכליתו המרכזית של חוק הפיקוח היא הגנה על הציבור מפני ביצוע עבירות מין חוזרות באמצעות פיקוח ומעקב על עברייני מין (ראו למשל: בש"פ 8763/12 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (23.12.2012); בש"פ 5772/17



פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 23 וההפניות שם (24.07.2017) (להלן: בש"פ 5722/17). לצורך כך, על בית המשפט לערוך איזון בין האמצעים הנדרשים לאיון מסוכנותו של עבריין המין והגנה על הציבור לבין השמירה על זכויותיו. איזון זה נעשה לאורו של עקרון המידתיות, תוך שבית המשפט מביא בחשבון את נסיבותיו של עבריין המין הספציפי ואת השיקולים הרלוונטיים לשיקומו (ראו: בש"פ 8309/14, בפסקה 31; בש"פ 5722/17, בפסקה 23). הדברים ידועים, ועל כן ניתן לפנות לנושאים העומדים על הפרק. שלוש הן הסוגיות שעמדו במרכזו של ערר זה: החיוב בהימצאותו של אדם בגיר עם המשיב בעת שהוא נוסע ברכבו ושוהה בקרבת בנות משפחה שהן קטינות או בעלות מוגבלות; החיוב כי הבגיר האמור יהיה מודע למעשיו של המשיב; ומשך החלתו של צו הפיקוח. אעבור לבחינתם של תנאים אלה כסדרם.

18. התנאי הנוגע לנוכחות של אדם בגיר המודע לעבירות מן הסוג שבו הורשע המשיב הוא חיוני בנסיבות העניין שבהן התנהגותו של המשיב היא פורצת גבולות ומעידה על העדר שליטה עצמית מספקת. הדברים מקבלים משנה תוקף בכל הנוגע לנהיגה ברכב שהפך לחלק מכלי התקיפה בידיו של המשיב במסגרת העבירות שביצע שהתבססו גם על יכולתו לנוע מהר וללא פיקוח ממקום למקום.

19. אולם, בכך אין די בנסיבותיו של המשיב. אכן, עצם נוכחותו של אדם בגיר ברכבו של המשיב מפחיתה את הסיכון מפני הישנותן של עבירות מצדו של המשיב. דא עקא, בנסיבות שבהן ברקע הדברים עומדות פגיעות מיניות שהבחנה בהן עשויה לחייב עין רגישה, יש הצדקה לדרישה כי אותו בגיר יהיה כזה שמודע לעבירות שביצע המפוקח. מודעותו של המלווה צפויה להגדיל את הסיכויים למניעת הישנותן של עבירות מסוג זה (למשל, בנסיבות של עצירה לפרק זמן קצר במהלך הנסיעה תוך יציאה מן הרכב). על-פי החוק נדרש "קשר ישיר בין המגבלה הקבועה בתנאים לבין הסיכון הנשקף מעבריו המין לבצע עבירות מין נוספת" (סעיף 13(ב) לחוק הפיקוח), ובענייננו, בשים לב לנסיבות ביצוען של העבירות, מתקיים קשר הדוק בין המגבלה לבין הסיכון שנשקף מן המשיב.

20. כאשר מדובר בהימצאות בחברת קטינות או נשים בעלות מוגבלות חשיבותו של התנאי אף ניכרת ביתר שאת. אני סבורה כי בתרחישים שבהם ימצא המשיב עם נשים שפגיעותן מובנית, מודעותו של אדם שיתלווה למשיב תסייע למניעת "ניצול הזדמנות" שתוצאתו עלולה להיות הרסנית – והדברים ברורים. בית משפט זה קיבל החלטות דומות בשורה של מקרים (ראו למשל: בש"פ 962/10 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד סג(3) 638, 660-661 (2010) (להלן: בש"פ 962/10); בש"פ 5847/16 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 17 (7.8.2016); בש"פ 6359/17 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (22.10.2017); בש"פ 5670/19 פלוני נ' מדינת ישראל (10.9.2019)).

21. אינני מקבלת את טענתו המשפטית של בא-כוח המשיב כי הדרישה למודעות לעבירות מהווה "אצילה" של תפקיד הפיקוח המדינתי. חוק הפיקוח קובע במפורש אפשרות להטלת מגבלה בדמות "נהיגה בכלי רכב או על נהיגה בכלי רכב בלא נוכחות אחר" (סעיף 13(ב)(3) לחוק הפיקוח). האדם הנוסף איננו מקבל כל סמכות – ומשכך אין מדובר באצילת תפקיד הפיקוח המדינתי.

22. טענה נוספת שהעלה בא-כוחו של המשיב נגעה כזכור להרחבת מעגל הידיעה בדבר עבירותיו, למשל כאשר הוא בחוג המשפחה. במבט רחב יותר, מדובר בטענה של פגיעה בפרטיות של אדם ששילם את חובו לחברה, בנסיבות שאינן מנויות בחוק. גם טענה זו אין בידי לקבל. בין התנאים המנויים בחוק הפיקוח ככאלה שבית המשפט יקבע בצו, ישנן מגבלות על הימצאות בסביבת מקומות מסוימים (סעיף 13(5)) ועל התחברות עם קטינים (סעיף 13(7)). כך, ניתן היה לקבוע בצו כי המשיב לא ימצא כלל בקרבת בנות משפחה קטינות או בעלות מוגבלות, ולמעשה הדרישה



להימצאותו של בגיר המודע למעשיו של המשיב היא אך גרסה מידתית יותר שלה, שמאפשרת לו להוסיף ולעשות כן - רק תוך שמירה על הזולת. מעבר לכך, במישור המעשי, מן האמור באולם עלה כי במשפחתו של המשיב ישנם בגירים רבים המודעים למעשיו, ולא נראה כי יש בדרישה האמורה כדי להרחיב את מעגל הידיעה שלא לצורך, כפי שנטען.

23. בכל הנוגע לתקופתו של צו הפיקוח, אני סבורה כי בנסיבות העניין נראה שפרק זמן של ארבע שנים הוא מידתי, בהתחשב במסוכנותו הגבוהה של המשיב, בכך שבעבר הפר צו פיקוח קודם שהוטל עליו, וכן בחוסר שיתוף הפעולה שלו עם הליך טיפולי המבוסס על נטילת אחריות לאופן התנהלותו (ראו: בש"פ 8309/14, בפסקה 41). למותר לציין כי אם במהלך התקופה שבה חל צו הפיקוח יסבור המשיב כי השתנו הנסיבות או שחל שינוי במסוכנותו, הוא יוכל לפנות בבקשה לעיון חוזר. בכך יש כדי להעביר את נטל ההוכחה והשכנוע אל המשיב, שיוכל כאמור לשוב ולפנות לבית המשפט על מנת לקצר את תקופת הפיקוח (ראו: בש"פ 962/10, פסקה 35). בהתחשב במאפייניו האישיים של המשיב ובנסיבות המקרה, אני סבורה כי מדובר באיזון ראוי. בשלב זה חשוב לציין שאין ולו התחלה של תהליך שיקום ותיקון בנוגע למשיב, ולכן ראוי לקבוע מראש כי תקופת תחולתו של הצו תהיה ארוכה יותר (ראו: שם). הוכחה של מאמץ שיקומי אמיתי מצד המשיב והפחתה במרכיב המסוכנות יאפשרו בשלב מאוחר יותר לבחון עיון חוזר כאמור שיוכל לכלול קיצור של תקופת הפיקוח.

24. אשר על כן, תקופת הפיקוח תעמוד על ארבע שנים. כמו כן, לתנאי הפיקוח שנקבעו על-ידי בית המשפט המחוזי יתווספו התנאים הבאים:

א. איסור על נהיגה ברכב שלא בנוכחות בגיר נוסף ממין זכר אשר מודע לעבירה ולמגבלה ואושר על-ידי קצין הפיקוח (לרבות איסור על הסעת נשים ברכבו), למעט בנות משפחה.

ב. שהייה עם קטינות או נשים בעלות מוגבלות שכלית, נפשית או קוגניטיבית מבנות משפחה תותר בכפוף לנוכחות של בגיר נוסף המודע לעבירה ולמגבלה ושיאשר על-ידי קצין הפיקוח.

25. סוף דבר: הערר מתקבל כאמור בפסקה 24 לעיל.

ניתנה היום, י"ד בשבט התשפ"א (27.1.2021).

ש ו פ ט ת